U. B. BERGEN
1611.67
Ms. 1568 Id.

- U K E N Y T T.-

Nr.5. For frihet og sannhet. 16/3-42.

Til Norge.

Aldrig blir din sjel en fånge
under fremlings ok.
Tron kann ingen makt førjaga,
tron att rett blir rett igjen.
Prins Wilhelm.
(Stadshuset i Stockholm 7/2-42.)

Alle folkeskolelærerne og omlag alle lærerne ved den høyere skole i Bergen er meddelt avskjed uten lønn. Viktigheten av denne saka kan neppe overvurderes. Den er en kamp mellom frihet og tvang. På den ene sida står lærerne med kravene sine: ungdommen skal vokse opp i frihet, den skal ikke pådyttes noen politisk mening, men de unge skal sjøl gjøre seg den opp når de er gamle nok. Og de krever at lærerne ikke skal tvinges inn i et samband med en nasistleder. Enhver organisasjon av lærere skal være en frivillig sak, og lærerne skal sjøl velge lederne av den. På den annen side står departementet. Det vil voldta barna åndelig. Det vil ha lærerne til slaver. Dette er viktige spørsmål, men saka har videre betydning. Dersom lærerne vinner seir, vil N.S. være stanset i sine forsøk på tvangsorganisering. Taper mot all forventning lærerne, kommer N.S. til å tillate seg mye. Derfor må ikke lærerne tape! Lærerne står sterkt i dag, og vi skal støtte dem så godt vi kan. De kjemper for oss og for våre barn. Lærerne må seire!

Nyhetene i uka:

Russland: Russiske tropper angriper og går fram over hele fronten fra Leningrad til Krim. For Star-Russa, Vjasma, Charkow og andre byer er faren for total omringning overhengende for tyskerne. Russiske fly er svært aktive over hele fronten og er helt overlegne. På 24 timer har russiske fly ødelagt hundrevis av lastebiler. På to dager ble 74 tyske mot 6 russiske fly skutt ned.

Nordfronten: Ved Leningrad går russerne stadig fram, og tyskernes forbindelses linjer sørover er truet. 6.000 tyskere falt på få dager her. Ved Star-Russa er omringningen et faktum, og tyskerne kan bare bringe fram forsterkninger og forsyninger pr. flysom blir voldsomt angrepet av det russiske flyvåpenet. Russerne fortsetter her ødeleggingen av den 16de arme. Tyskerne innrømmer at russerne øver et voldsomt trykk på linjene deres.

Midtfronten: Russerne har vunnet en viktig seir nordvest for Moskva, idet de har sprengt seg gjennom et viktig tysk forsvarssystem som ble kalt "Strauss-linjen." Kampen har foregått en måned, og tyskerne har hatt 50.000 falne. 227 tyske fly er skutt ned. Av bytte ble tatt 78 kanoner, 172 tanks, 1100 motorkjøretøyer og store forråd. 161 bebyggede områder er tatt tilbake. Hitler hadde gitt ordre om at disse stillingene skulle holdes. Tyskerne har laget propaganda av at deres befestninger rundt Star-Russa, Vjasma osv. skulle motstå alle åtak, men det har langt fra vært tilfellet. Russerne går fram hver time over hele fronten. Lørdag morgen ble meldt at russerne er i ferd med å lukke knipetangen om Vjasma.

Fra sørfronten blir meldt at Timosjenkos fremstøt mot Charkow og Djenieropetrowsk fortsetter. Det har funnet sted to gjennombrudd.

Østen: Det opplyses nå at det var en hel japansk armada som gikk til åtak på Java. Den besto av 105 krigsskip og 160 transportskip. De allierte hadde 1/3 av denne flåten og kunne lite gjøre. Det blir framleis kjempet på Sumatra og Java, blir det meldt.

Fra Burma blir meldt at japanerne drar vestover fra Rangoon. Britiske og kinesiske styrker har inntatt nye stillingerø General Alexander er utnevnt til sjef for troppene i Burma.

Australske fly har angrepet en japansk invasjonsflåte på vei til New Guinea. 1 japansk krigsskip og 4 transportskip ble satt i brann. Seinere ble meldt at allierte fly har senket ytterligere 4 skip utafor New Guinea, 4 ble satt i brann og 1 på grunn. Likeens er japanske baser og flyplasser bombet. Torsdag ble meldt at det var observert ny japansk invasjonsflåte på vei til New Guinea.

Libya: Her har det vært alvorlige trefninger, og fienden er slått tilbake. Det er tatt mange fanger. Engelske fly har vært svært aktive. De har bl.a. vært over Bengasi, der et italiensk skip sprang i lufta.

Store styrker av britiske bombefly har vært over Essen (Krupp-verkene) og andre tyske industriområder i Ruhrdistriktet 3 netter på rad. Åtakene var svært kraftige og varte fra dagslyset forsvant til om morgen-en. Været var ypperlig, og skadene var svært store. Åtakene ble utført med store amerikanskbyggde Douglasfly. 12 fly gikk tapt på disse 3 netten. Andre britiske fly var over Le Havre og Ostende, og mange tyske flyplasser ble bombardert. Kraftstasjoner i Lille ble og bombardert. Franskmennene har krevd at all industri som arbeider for tyskerne (biler - flymotorer etc.) må bli bombet og ødelagt, og det slal bli gjort, ikke bare i Frankrike, men overalt.

Det er sluttet ny overenskomst mellom Hellas' regjering og England. Fly- og hæravdelinger av grekere er allerede satt opp, og flere kommer til.

Den britiske regjering har besluttet å sende Sir Stafford Cripps til India. Sir Staffords oppgave består i å utvirke samtykke for beslutninger tatt av det britiske krigskabinett som vedrører India, ikke bare samtykke fra Hindumajoriteten, men også først og fremst fra minoriteten, særlig muhammedanerne. Visse tiltak er nå nødvendige i India ved den nye trusel fra Japan. India vil komme til å spille en stor rolle i krigen. Baser etc. vil bli opprettet, og de konferansene Sir Stafford skal ha, vil sikre landet for indre uroligheter. India skal få sin selvstendighet helt og fullt. Sir Stafford har alltid kjempet for dette. Mr. Eden overtar nå ledelsen av Underhuset.

Britiske torpedofly angrep mandag slagskipet "Von Terpitz" utafor norskekysten, men resultatet er ukjent, da skipet forsvant i et tjukt røykteppe. 2 fly gikk tapt. "Von Terpitz" er gått tilbake til norsk havn etter mislykket åtak på forsyningsrutene til Russland.

Den britiske marine har fått helt nye torpedofly, og produksjonen er i full gang. Likeens har den fått nye krigsfartøyer, en mellomting mellom motortorpedobåter og destroyere med den sterkeste pansring i verda.

Telegrafforbindelsen mellom Uruguay og aksemaktene er brytt.

7 franskmenn er henrettet pågrunn av åtak på tyskere.

Den norske regjeringa har besluttet å gjennomføre en forsvarets overkommando. General Hansteen er utnevnt til sjef. Han er bare 45 år gammel. Statsråd Torp opplyste at marinen og flyvåpenet hver dag er i funksjon, og alle krigsenheter skal være samlet i en ledelse under og etter gjenerobringen av Norge. Det eneste målet alle har er gjenerobringen og frigjøringen av Norge, sluttet Torp.

Finansminister Hartman ga i uka en orientering om budsjettet. Fra 1/1-42 til 30/6-42 blir utgiftene ført opp med 12,54 mill. pund, tre ganger så mye som før. Inntektene er basert på handelsflåten vår. 5 mill. pund er brukt til militærvesenet. Det må utvises stor sparsomhet i administrasjonen for landets gjenerobring. Store beløp er og brukt til innkjøp av varer og annet til landet.

Det følgende skjedde for en tid sida, men da hendinga fortjener å bli kjent også utafor lærerkretser, gjengir vi den likevel nå. Den viser hvor lett N.S. har det her i landet. Den nye rektor ved Phils skole, fru Zwiglmeyer, måtte skaffe en ny lærer i steden for den avskjedigede rektor Hambro. Den nye rektoren henvendte seg til 2 kandidater i Bergen, men begge nektet å ta imot stillingen. Fru Zwiglmeyer måtte da reise til Oslo og fikk etter atskillig strev en kandidat hit. Men en kort tid etter han var kommet, troppet politiet opp for å få tak i ham. Han hadde en større bot å betale for agitasjon mot N.S. Det var altså den eneste mannen N.S. kunne få fatt på.

En av våre mest fremtredende litteraturhistorikere har skrevet om Hamsun:

"Hans holdning er ikke fri for selvmotsigelser. Just på den tid da han forkynner "ærer de unge", angriper han nettopp den norske ungdom, sportsungdommen. Han ser seg arg på typer og tilstander, derfor kritikken av Amerikas åndsliv, de mange hånlige ord om angelsakserne, foraakten for Sveits og for skuespillerstanden. Han er en typisk individualist og har forherliget Byron og Drachmann i "Himmelbrevet"; men i senere tid har han også uttrykt sympati for nasistene og et kollektivt samfunn. Hamsun er ikke logiker, men stemningsmenneske."

Jødene er atter utestengt fra Norge. Det var de også etter grunnloven av 1814, men vi var stolte over at denne paragrafen ble opphevet. Norge skulle være et fritt land. Wergeland skrev før paragrafen om utestenging av jødene sist var opphevet:

"Jeg troer vor Grundlov bedst på Jord;
dog ei at bedst er hvert et ord.
Saaledes troer jeg for Exempel,
at Hver bør vælge frit sit Tempel.
Man friest være bør i Tro;
thi bør forandres § 2." (Paragrafen om utestenging av jødene).

Fra Wergelands diktsamling "Jøden" siterer vi følgende; det er tatt fra diktet "Skibbruddet":

"Kun et Greb endnu, og inde
vil han finde
sig et Frihedstempel da:
bagom Kystens barske Rygge
i de frie Nordmænds Rygge
gjæstfri Filadelfia.

På grunn av stöyvansker kan vi bare gi ufullstendig sammendrag av nyhetene for lördag og söndag.

Russerne har erobret 6 nye steder på nordvest fronten, og tyskerne har hatt 3.300 falne. 14.000 tyskerne er falt i tida fra 22. februar. Timosjenko går framover, og knipetangen ved Vjasma står bare 60.km. fra hverandre. Også på Krim har russerne framgang.

Sida krigen tok til i Burma er 200 japanske fly mot 42 allierte skutt ned. Australske fly har angrepet japansk-okkuperte flyplasser i New Britain. Amerikanske flygende festninger har angrepet japanske flyplasser på New Guinea.

Britenes hovedmål natt til lördag var Köln. Det oppstod flere branner. 4 fly savnes.

Amerikanske soldater marsjerer i Londons gater, og mange blir trent opp i Irland.

Britisk marinebåt har senket 2 ubåter i den engelske kanal.

Svenske Morgenblad hadde en artikkel om norske fengsler og om den torturen som fangene er utsatt for. Quisling er skyld i at det i dag sitter 4.000 nordmenn arrestert.

Stavanger er blitt dömt til 6 mill. kroner i mulkt. 11 skolebarn er arrestert. Dette er fjerde gangen Stavanger har fått mulkt.

Man omtalte med forakt de entreprenörene som har påtatt seg frivillig arbeid for tyskerne. De arbeider for fienden mot de norske interesser, samtidig som de håper på en britisk-norsk seir. Dette er en foraktelig handlingsmåte.

Biskop Berggrav forteller i et brev: "Söndag ble i alle Oslo og omegnens kirker lest hyrdebrevet, prestene erklæring og, i de tilfeller hvor en slik forelå, også menighetsrådenes tilslutning. Menigheten reiste seg. Politiet grep ikke inn hverken på forhånd eller under gudstjenesten. I Skien derimot ringte politiet på forhånd og nektet opplesing. De satt på förste benk i kirken, men gikk under altergangen. Hvorpå det nödvendige ble sagt og lest ved et etter gudstjenesten tillyst menighetsmöte."